

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Asszerkesztőség kéziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Árnyékos szék 3 szék.

NAGYVÁRAD, augusztus 30.

Gyermekeink testi élete.

Mint tavasznyiláskor erdőt a madarak, rétet a virágok: akként lepik el iskolanyitáskor utcáinkat, tereinket a mi legbecsesebb virágaink: a gyermekek. Mintha megifjodnék velük városunk képe; az ő csicsérgésük, az ő mosolyuk verőfényt varázsol reá.

Oh bár mosolyognának, nevetnének mindezek az iskolalátogatásra összesereglett gyermekek! bár virulna mindenkinnek arcán rózsza az ifjukornak, az egyetlen örömkornak idején. De itt nálunk sokszor az aggodalom, félelem ráncái tükröződnek ezeken a családi fészkekből kiröppent gyermekarcokon. Igen, az örömnél hiánya, ami olyan visszatekintő a tavasznak képén.

A kezdődő tanév szellemi terheinek tudatában az ember aggódva fedezi fel a mi gyermekeinken, hogy a szünidőt nem okszerűen használták fel. Mert a szünidő a gyermekre nézve pihenés, a szórakozás, az erőgyűjtés ideje; nevelése természetesen nem szünetel, sőt ezek a szünidőre eső feladatok az ő testi nevelésére sokkal fontosabbak, mint a szorgalomidőre esők s a szülőknek kiváló figyelmét érdemlik. De mert ilyen kiváló figyelemben nagyon ritkán részesülnek: azért látunk annyi sápadt, kedvetlen gondterhelt arcocskát az iskolanyitásra egybegyűlt gyermekek között.

Nagyon sokszor tapasztaljuk, hogy a családi nevelés nem teljesíti, vagy fel sem fogja a szünidőre vonatkozó s a gyermekek testi erejének, valamint lelki harmoniájának helyreállítását célzó feladatát. Az megtörténik, hogy az apa és anya a bukott gyermekeket a pótvizsgálatra előkészíti, azt is látjuk, hogy az írás, rajz, kézimunka vagy nyelvek és zongora gyakorlásra szorítja a szünidőző gyermeket; de hogy tervszerűleg odaadón ápolják a gyermek testi életét, hogy okszerűen erősítsék, fejlesszék, gyakorolják testszervezetét a szünidőben: az a magyar családoknál nagy ritkán tapasztalható.

A jobbmodu társadalmi osztály csak megteheti, hogy levegővaltozásra, falura, fürdőre viszi vagy küldi a gyermekeket; de sokszor még ott is a falak közt marad a gyermek, míg a nagyok nyaralnak

s idegen oltalomra bizva testi és lelki nevelésében igazán szünet áll be, holott a szünidő tulajdonképpen a családi nevelés tanéve.

És a szegényebb sorsu társadalmi osztály? az ő gyermekeik igazán szenvednek ebben a poros terekben és vízben hiányos szegény városban. Bizony itt ránk férne a szünidői gyermektelep intézménye, jobban, mint a fővárosban, de erről a gyermekvédők gyülekezetében még nem volt szó.

Nekem általában úgy tetszik, hogy nálunk a gyermekvédelem leginkább a beteg vagy nyomorék gyermekekre vonatkozik, de az egészséges gyermekekre egészségének megvédésére nem történik semmi. Hisz emberbaráti, szép, magaslatos dolog a beteg és nyomorék gyermekek védelme, ápolása: de egészséges gyermekeink védelme egyszersmind nemzeti erőnk, fennmaradásunk létkérdése.

Kis nemzet vagyunk, ismeretlenek, idegenek Európában, körülöttünk ellenséges népek: mégis kiküzdöttük versenyképességünket a nyugattal szemben. De fennmaradásunk biztosítéka nem ebben rejlik, hanem a jövő nemzedékek testi-lelki erejében. Ha gyermekeink egészségét, erejét kellően nem védjük, nem gondozzuk és fokozzuk: elhervadnak virágaink, elpusztul fajunk, mely annyi százzadon át testi erejével védte az európai civilizációt.

Pedig gyermekeink testi élete korántsem mutat ragyogó képet. Milyen erős, viharezett, kemény volt valamikor a magyar gyermek. És nézzük végig itt utcáinkon akár tanévnyitáskor is a magyar gyermekeket. Mennyi a vékony, csenevész, sápadt köztük. Évről-évre vérszegényebbek, idegesebbek. Évről-évre mintha törpülének. Igaz, hogy ebben az anyák erőtlensége, társadalmi s egyéb bajaink is hibásak, de leginkább a gyermekeink testi életével szemben fennálló közönyösség s az egészséges gyermekek védelmének hiánya.

Semmit sem teszünk az ő védelmükre, még annyit sem, hogy a tudóvész terjedésének meggátolására ne seperjék utcáinkat az iskolába menés idején. Hogy a gyermekek lézkeiket, illetőleg a szegények lakásviszonyait hivatalosan ellenőrizzük, hogy a gyermekeknek ingyen fürdőket, továbbá télen menedékhelyeket, nyáron játszótérket biztosítsunk: arról szó sincs. Ha gyermekeink szűk terein-

ken futkosnak: ott a Cerberus; ha büzhödött pocsolásokban játszadoznak: ott nincs Cerberus. Ha gyermekeink vasárnaponként elállnak az utcát egyik oldalról a másikig összefogódzva, «Künn a bárány, benn a farkas»-féle játékot üzve, mint a nyáron egy vasárnapon Hamburgban láttam, ami közönségünk szétkergetné őket, ott megóvta játékaikat.

Pedig hova menjenek a mi gyermekeink játszani? (Itt még a felnőtteknek sincs hova menni levegőt szivni.)

Mily boldogok ott északon a komor sziklák, viharvert tengerpartok közt élő norvég, svéd és dán gyermekek. Őket rajongással védi meg nemzetük. Minden városban, minden városrészben a legszebb tér gyermekjátsszóter, ahonnan számüzve van minden, ami a szépérzékét vagy szemérmét sérti. Nagy tiszta homokhalomok állnak rendelkezésükre, melyben hatalmas várakat építenek s melyen közbe-közbe összemérik erejüket; vannak ott kőhalmak, hol bujkálhatnak, alacsony padok, hol pihenhetnek stb. A nemzet szeretete gondoskodik róluk.

De milyen erőteljesek, egészségesek, piros pozsgások és jókedvűek azok a gyermekek! Látva őket ilyen virulásban, elszorul a szívem, hogy eszembe jutottak a mi szegény, védtelen gyermekeink. Rágondoltam a maroknyi Széchenyi-tér bölcsős dadáira, ott a kioszk körül a lovagjaiktól környezve, mikor a norvég bölcsőt láttam, amit maga az édes anya sokszor 2—3 nagyobb gyermekétől környezve tolt maga előtt a gyermekstányon s fájdalommal éreztem, hogy ők erősebbek, nagyobbak mint mi, pedig komor, terméketlen az ő hazájuk és aranykalászszaal ékes erdős hegy övezte rónaság a mienk.

Mennyire is haladtunk mi. Az ökrös szekereken ott Vereckénél a magyar anyák maguk dédelgették harcok forogtében kicsinyeiket; itt Váradon most jó ezer év múlva a mamák cukrázdába gyűlnek lakomára, kicsinyeik pedig — ha vannak — otthon penészednek a dadával vagy bonnal s ha nem otthon, akkor a poros utcákon cammognak együtt a Rédey-kerti találkozóra. Szóval nincs elég szívünk a gyermekegészség védelmezésére: azért törpülünk, azért vékonyabb, sápadtabb s kevésbé ellenálló a magyar gyermek nemzedékről-nemzedékre.

Már most az ilyen vértelen, szoba-

Tankönyvek,

valamint mindennemű író-rajz és festőszerek a legnagyobb választékban kaphatók:

Sebő Imre,

könyv- és papír kereskedésében, *Nagyváradon*.

Fő-üzlet: Fő-utca. Telefonszám: 276.

1748.

Fiók-üzlet: Nagypiac-tér. Telefonszám: 152.

levegőben felnőtt gyermekek bevonulnak iskoláinkba. S vajjon iskoláink úgy vannak-e berendezve, hogy a hosszas iskolaidő alatt a testet-lelket megerőltető szellemi munka közben a gyermek egészsége megóvassék?

Szellős, szép, világos, pormentes termekben barátságos, mosolygó bácsik vagy nénik fogadják-e, akik kényelmes padokba ültetik; akik nem számüzik köréből az örömet, a tréfát, akik minden órában 10 percre friss levegőre, árnyas játéktérre engedik s felváltják testgyakorlattal a szellemi munkát?

Oh nálunk kevés az ilyen iskola. Sokszor csak felületesen takarított, homályos, szűk szobában mogorva arcú bácsi vagy néni fogadja a szegény, reszkető gyermeket, akit odahaza mindig az iskolával ijesztgettek; bezsufolják rossz padokba s órákon át tartják zárt szobában. Ha délelőttöként egyszer kibocsátják: akkor is párosan, vezénylet mellett kell lépkedni, akár csak a raboknak ott a fegyházban.

S ez így megy tíz hónapig, amikor új kin vár az ártatlan gyermekekre; jön több mogorva bácsi, s nagy közönség előtt vallatja, akár csak a rabot a bírót. Hát az ilyen iskolaélet nem alkalmas eszköz a gyermek testi erejének gyarapítására.

Bizony elkeltne nálunk egy kis razzia az iskolák körül, mint ahogy most közoktatásügyünk nagy vezére a fővárosi iskolákat vizsgálta. A gyermekvédelem szent nevében kellene szigorú vizsgálatot indítani iskoláinkban: Elég szellősek, világosak, jól fűthetők-e a termek? Tökéletes, pormentes-e a tisztogatás? Elég szélesek-e a folyosók? Nem akadályozzák-e a padok a gyermektest szabad kifejlődését? Nincs-e a terem túlszűkítve? Megtartják-e a szüneteket? Tiszták, frissek, jókedvűek-e a tanulók? Ezek mind a gyermek testi életére vonatkoznak. Amely iskola nem tud e kérdésekre kedvező választ adni, az nem érdemi meg, hogy kulturintézményeink közt helyet foglaljon, mert abból nem áldás, hanem pusztulás fakad.

Özv. dr. Személy Kálmáné.

A magyar-cseh barátság. Prágából jelentik: A *Narodni Liszt* írja: Valamennyi magyar lap elismeréssel nyilatkozik dr. Kovács Ernő orsz. képviselő csehországi utjáról és konstalálja, hogy Cseh- és Magyarország gazdasági érdekei közt szoros kapcsolat van. A cseh diákok legközelebb tömeges kirándulást terveznek Budapestre, hogy magyar társaikkal érintkezésbe lépjenek.

Bosznia annektálása. Boszniában osztrák ügynökök fizetett aláírásokat gyűjtenek Bosznia annektálásért. A mozgalom élén egy moszteri lap szerkesztője áll, aki régóta fizetett ügynöke az osztrák érdekeknek. Nagyon érdekes, hogy a bécsi lapok nem cáfolják azt a hírt, hogy egy hercegovinai küldöttség készül a szultánnál tisztelegni, amivel jelezni akarja,

hogy Hercegovina még mindig török terület. A Pokret jelenti, hogy éppen emiatt uralkodónk boszniai utját el fogja halasztani.

Rendkívüli városi közgyűlés.

A honvédhadapródiskola alapítványi helyekre tegnap, aug. 30-án rendkívüli közgyűlésben ejtette meg Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a jelölést.

A múlt közgyűlésen már jelölt 3 helyre első sorban; ezuttal a negyedik helyre első sorban s mind a négy helyre másod sorban jelölt a közgyűlés.

A délelőttre összehívott közgyűlésen igen kevesen voltak. A tisztviselőkkel együtt nem jött össze 50 városatyja.

A törvényhatóság a múlt gyűlésen Becsei Lászlót akarta a negyedik helyre első sorban jelölni, azonban később adta be pályázatát s ezért még tárgyalásra sem bocsátotta a főispán. Tegnap a tanács azon javaslata ment keresztül, amely szerint Pénzes János első sorban, Becsei László és a többi pályázók másod sorban jelöltettek.

A rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glatz Antal főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, Fröhlich János, dr. Hoványi Géza, Kiss Dávid, Mezey Mihály, Nozák Rezső, dr. Pácz Sándor, Sipos Orbán, Szokoly Tamás, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Beczky Lajos, dr. Berkovits Ferenc, Czegléd Sándor, Czegléd Jermiás, Cser János, Fényes Manó, Déry János, dr. Halász Lajos, Schwartz Izidor, Stern Hermann, Széles Lajos, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab Löwenstein Zsigmond, dr. Tóth Ferenc, Bognár Sándor, Fleischhacker Gyula, dr. Grósz Menyhért, dr. Kurländer Ede, dr. Mihály Lajos, dr. Moskovits József, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Miksa, Müller Salamon, Plesz Arón, Rendes Vilmos, Ternyei Antal, Rimler Károly, dr. Istvánffy István, Juricskay Barna, dr. Cseresznyés Béla, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, dr. Baróthy Ákos, Kőszeghy József, Ragány János, Szűcs Géza, Markovics Sámuel, Papolezy Ferenc, Lakos Lajos.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a tanács javaslatát, amely szerint a honvéd hadapródiskolánál megüresedett 4-ik helyre első sorban Pénzes György, a négy helyre pedig másodsorban Szuchentrunk János, Hegedüs Ottó és Becsei László jelölését javasolja.

Dr. Hoványi Géza nem fogadja el a javaslatot, mert a közgyűlésnek feltétlen joga, hogy a pályázat felett, ha az elkésve érkezett is, döntsön, s jelölje ki, akit az általa tett alapítványi helyre öhaj. Ó Becsei Lászlót jelölne első helyre. Pénzes már bent van a hadapród iskolában ugyanis. Az alapító levél világosan megmondja, hogy első sorban városi tisztviselő gyermekei veendőek fel az alapítványi helyekre. Indítványozza, hogy a 4-ik helyre első sorban Becsei Lászlót jelöljék.

Szokoly Tamás szinte szerette volna, ha Becseit jelölik, de a pályázat határidőhöz volt kötvé s így a tanács intézkedése feltétlen köti a törvényhatóságot. Nem osztja, hogy szabad keze van a törvényhatóságnak. Szerencsétlenség volt eddig is mindég, hogy kitértek a pályázat betartása elől. A pályázat komolyságát be kell tartani. Sajnálja Becseit, de a pályázatot respektálni kell. Szakítani kell a régi rendszerrel. A tanács javaslatát elfogadja.

Rendes Vilmos hivatkozik arra, hogy

máskor is fogadtak el utólag beérkezett ajánlatot. Hoványi Géza indítványát pártolja.

Glatz Antal főispán hangsúlyozza, hogy a városi tanács szabályszerűen írta ki a pályázatot. Máskor a város anyagi érdeke forgott szóban, míg most egy pályázatról van szó. — Becsei három nappal később adta be pályázatát. Azért foglalt merev állást a később beérkezett pályázattal szemben, hogy precedenst ne alkossanak; ha ezt megengedi, sokkal fontosabb kérdésben, a város sérelmére, máskor is előjön ilyen dolog s az állandó választmány kijátszásával káros beadvány is kerülhet a közgyűlés elé. A jövőre nézve is kötelessége neki a város érdekében ragaszkodni a törvényekhez és szabályokhoz. Kéri, hogy a rendes időben beérkezettek közül jelöljön a törvényhatóság.

Dr. Friedländer Samu azon álláspontra helyezkedik, hogy minden törvényes jogot respektálni kell. Amidőn a főispán jogát respektálják, azt elvárja a törvényhatóság részére is. A jelölési jog a törvényhatóságot illeti, ezt tehát a főispánnak is respektálni kell. Szokoly beszédére tesz megjegyzéseket. Becsei kérvénye nem késett le a közgyűlésről, tehát figyelembe vehető s még akkor is az lenne, ha a közgyűlés napján adja be, ha a késés nem rossz szándékból keletkezik. Nem csak a közigazgatásban, de a törvénykezésben is, ha valaki elkésik s elítéli és kitűnik, hogy nem rossz szándékból eredt, új tárgyalást rendelnek el. Nem a betű, hanem az igazság a fő. De a jelen esetben nem is egyenrangú a közgyűlés és a főispán. Ha a főispán felfogása ellenére történik a határozat, azt ő reperiálhatja, de ha a törvényhatóság akaratán csorba esik, ezt nem lehet reparálni. A közgyűlés határozatát a kormányhatalomnak módjában áll megváltoztatni. Egyedül illetékes Becsei, mert városi alkalmazott fia. Ragaszkodik Hoványi indítványához.

Gábel Jakab azt fejtegeti, hogy az alapító levélben nincs kitéve a pályázati határidő, ha ez volna, ragaszkodni kellene hozzá. De a pályázatot a tanács írta ki s e felett a törvényhatóság illetékes ítéletet mondani. Hogy elkésve érkezett be a pályázat, a felett ítéletet mondani a közgyűlés szuverénjoga. A jogsérelem a fő. A múlt közgyűlés egyhangulag Becseit akarta s inkább senki mást nem jelölt. A törvényhatóság tekintélye követeli, hogy akaratára szerint határozzon. Ha ez a határozat téves, meg van a főispánnak a jogorvoslata.

Dr. Hoványi Géza a tárgyaláshoz szól. A régi rendszert hibáztatják. Minden kormányknak kötelessége, hogy a törvény alapján álljon. Attól nem fél, hogy a jövőben ez az eset precedensül szolgál. A tanács álláspontja jogos; a főispán köteles a törvény felett örködni. De itt nem törvényellenes dologról van szó. Még ha a törvényvel ellenkeznek is a határozat, azt köteles a főispán kihirdetni, de kötelessége felterjesztésben rámutatni a törvénytelen határozatra. Joga azonban nincs a főispánnak, hogy a határozathozatalt megakadályozza. Ezuttal azonban tárgyalan az aggályoskodás. A miniszter észrevétel nélkül küldte le a később érkezett kérvényt, a többivel. Tehát nincs jogsérelem, ha figyelembe veszik Becsei kérvényét. Egy szegény, nagy családdal bíró tisztviselő helyzetén könnyít a törvényhatóság.

Dr. Halász Lajos: Vezette Barabás ellen a szabadelvűpártot!

Dr. Friedländer Samu: Hát ez az ok!

Dr. Hoványi Géza: A politikát nem keveri a kérdéshez, a tuloldalon mindég ezt hozzák elő. Becsei késett a pályázattal, amezzel senkin jogsérelem nem esett. Apellál a főispán igazságérteire, hogy helyes volna-e Becseit mellőzni s kizárni. Kéri a főispánt, függeszse fel ezuttal álláspontját.

Dr. Berkovits Ferenc nem tartja törvény-

Eigner Ede és Társa

cipő különlegességek áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér

Kobrak cipők

egyedüli raktára!

Nagy választék női-férfi- és gyermek cipőkben

ben a lelegegánsabb és legjobb kivitelben.

Szolid kiszolgálás!

1752.

Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695 szám.

telennek Becsei jelölését. Azonban közvetítő indítványt tesz, hogy az összes pályázatok mellőzésével új pályázatot hirdessenek.

Dr. Halász Lajos a főispán álláspontját védi. A múltban helyes volt, hogy egyes később érkezett ajánlatokat figyelembe vettek, mert a városra anyagi előnnyel járt. Az igazság azt követeli, hogy senki jogsérelem ne essék. Felolvassa Péntes János és Becsei László bizonyítványait, annak illusztrálására, hogy Becsei gyenge tanuló volt. (Zaj.) A tanács javaslatát fogadja el.

Darvassy Lajos tanácsnok ismerteti az alapító oklevelet s a tanács javaslatát ajánlja. (Zaj.)

Glatz Antal főispán kéri a törvényhatóságot, hogy a tanácskozásban a nyugodtságot tartsák meg. Kikéri, hogy a tisztviselőket jellembevigó kijelentésekkel sértsék. Téves Friedländer kijelentése, hogy egy törvénytelen sértést a főispán reparálhat. Az a belügyminiszterhez tartozik, a jelölés pedig a honvédelminiszterhez tartozik. Gábelnek válaszolija, hogy a jogokat korlátozni nem akarja, csak a törvény és szabályok megtartását kívánja. Hoványinak megjegyzi, hogy itt nem szabad a szív érzelmei szerint eljárni, hanem a törvény az első. Hogy bizonyítékát szolgáltatassa annak, miszerint jogokat nem akar senkitől elvonni, annak kijelentése mellett, hogy szabálytalannak tartja, mégis felteszi a kérdést, kívánják-e Becsei pályázatát szavazás alá hocsátani.

Többen szóltak a kérdés feltevéséhez.

30 szóval 17 ellen a tanács javaslatát fogadták el s ezzel véget ért a rendkívüli közgyűlés.

Félrevezetett kizsákdák.

Két élelmes ember nagystilű szélhámos-sággal igyekezik most kizsebelni a közönséget. A csalók a vidéki kizsákdákra vetették ki hálójukat és amint látszik sikeres fogásokkal is vonták be.

Micskén a fenti két szélhámos valósággal házal a kisbirtokosoknál és a gazdák közül négyet sikerült is befonna. A két szélhámos kerekelt oldott, hogy gazemberségük gyümölcseit egészen élvezhessék.

Mint tudósítónk jelenti, Bagdi Gyula megjelent Micskén, mint a debreceni bank igazgatója dr (?) Debreczeni Józseffel, mint a pénzügyintézet ügyészével és ott először is Budai Antal birtokoshoz mentek, hogy annak birtokát megvásárolják.

E vásárlás sikerült is. A tulajdonos azonban pénzt nem kapott csak ígéretet. Bagdiék a vásár után Szondi Miklós micskei birtokoshoz mentek és a Budaitól hitelbe megvett birtokot eladták 11200 koronáért. A vevő 30 előlegként 30 koronát vettek fel, azonban rábeszéltek, hogy állítson ki egy váltót, melyet ők fognak folyósítani a pénzügyintézetek által. A vevő 5 darab váltót alá is irt, mintegy 16000 korona értékben.

A felvett előleggel és az öt darab váltóval Bagdi és Debreceni egy másik micskei birtokoshoz mentek, Halmágyi Kovács Imréhez és itt szintén birtokot vásároltak, ép úgy mint az előző helyen, itt sem fizettek csak ígérettel.

A megvásárolt birtokon hamar tul is adtak. A két szélhámos Garagis Sándor micskei birtokosnak a Kovácstól vett birtokot eladták és mint Szonditól, úgy itt is, 30 korona előleget kértek és 5 darab váltót irattak vele alá összesen 20.000 korona értékben.

A megvett birtokokat az új tulajdonosok birtokukba akarták venni, azonban az igazi tulajdonosok, mivel nem kaptak birtokaikért semmit, hallani sem akartak a vételről. Természetes ebből per keletkezett. A panaszosok a margitai főszolgabíróhoz mentek panaszsra. A főszolgabíró állította, hogy szélhámosokkal van dolguk, aonnal telefonált az összes városi pénzügyintézetekhez, hogy a fentiek neveire kiállított váltókat ne folyósítsák.

Most a legszélesebb körű nyomozás folyik a hatóságok részéről a két szélhámos kérekerítése végett. Allítólag Nagyváradra jöt-

tek, hogy itt majd bevásárolják a kicsalt váltókat.

A szélhámosok igen ügyesen s nagy körültekintéssel jártak el a csalásoknál. Ugyanis a váltókat külön-külön nem nagy összegekről állították ki és így bármelyik pénzügyintézet le fogja számítani.

Hogy egész bizonyos legyen e pénzszerzési módszerük, telekkönyvi másolatokkal látták el magukat az adásvételi ügy megkötésénél és így hitelesen tudják igazolni a váltó aláírók vagyosságát.

UJDONSÁGOK.

Püspökünk itthon.

Altalános örömet okozott lapunknak az a híre, hogy dr. Szemrecsányi Pál püspök visszatért székvárosába. Püspökünk rövid nagyváradai tartózkodása alatt is annyira megtudta hódítani mindannyiunk szívét, hogy hazaérkezését az egész város várva-várta s mikor a remény valósággá vált, mindenki ezzel a hírrel igyekezett örömhirt mondani annak, akivel találkozott:

— Hazajött Szemrecsányi püspök!

Minden feltűnést kerülni igyekezett az egyházfejedelem hazajöttkor. A városban lapunk utján csak tegnap reggel terjedt el a hír s azzal kapcsolatban az is, hogy a püspök némileg még gyengélkedvén, lehetőleg kevesebb látogatást szabad fogadnia. A közönség ezt tudomásul vette s egyelőre csak azok keresték fel az egyházfejedelmet, akik hivatalosan érintkeztek vele.

Pontban déli 12 órakor a káptalan tisztelt Vinkler József püspök vezetése mellett. A nagyprépost lendületes szavakkal adott kifejezést a káptalan örömeinek, hogy egyházmegyénk szeretett főpásztorát ismét székhelyén üdvözölheti.

Szemrecsányi püspök meghatva köszönte meg az üdvözlést. Nagy megnyugvására szolgálta, hogy az egyházmegyéje gondjait olyan tapasztalt kezekbe tehetette, mint a minővel Vinkler püspök a hívek lelki gondozását vezette.

Ezután a püspök rendkívül szives modorban, hosszabb ideig társalgott káptalanja tagjaival. Mindenki számára volt valami kedves, ötletes mondanivalója s az egész társalgásból kiért, hogy a püspök pontosan tájékozva van mindenről. Palotay Lászlónak megköszönte, hogy kétszer is felkereste Purkersdorfbán. Csak azt találta furcsának, hogy Palotay bácsi Debrecenbe indult s a legrövidebb utat Purkersdorfon át választotta ki. Palotay beszélgetés közben rátért a Szent Istvánnapi misére s megemlítette, hogy a legnehezebb csulák egyikébe misézett. Alig bírja az ember Csupa aranyból van. Ugyanaz a casula az, amelyben VI. Pius pápa is misézett, mikor József császár látogatására Bécsbe utazott.

Széchenyi Jenőtől a nyaralásáról kérdezősködött a püspök. Bunyitai Vincének gratulált ahhoz a sikeréhez, hogy a vármegye hitteles cimereit felfedezte. Bunyitai a káptalan másik történetírójára, dr. Karácsonyi Jánosra, terelte a beszélgetést, akivel aztán épp úgy kedélyesen, szellemesen társalgott a püspök mint a káptalan többi tagjaival, dr. Karsch Lollionnal, Grócz Bélával, Fetser Antal püspökkel, Spett Gyulával, Bundula Mihállyal. A püspök szellemi frissessége valósággal felvillanyozta a tisztelőket.

A káptalan után Eröss Rezső jószágkormányzó, dr. Wimmer Julián irg. rendi perjel és Sas Ede keresték fel a püspököt.

Délután Szemrecsányi püspök a parkban sétált, megnézte a rezidencia renoválási munkálatait. Négy óra tájban kikocsizott a Fácánosba, majd a Pieta-szobrot és az olasz-i plebánia templomot tekintette meg.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Jogakadémiánk új tanára.** Néhai Szolcsányi Hugó tanszékét a nagyvárad kir. kath. jogakadémián betöltötte a kultuszminiszter. A hivatalos lap tegnapi számában jelent meg az új jogtanár kinevezése. E szerint Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagyvárad kir. kath. jogakadémián üresedésben levő közigazgatási és statisztikai tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá dr. Sigmond Andor belügyminiszteri fogalmazó, főispáni titkárt nevezte ki a szabályszerű illetményvel.

Ugy halljuk, hogy az ujonnan kinevezett rendkívül képzett ember abban a szakban, melynek tanára lett, az irodalomban is sikerrel működött s így Szolcsányi Hugó öröke méltó kezébe kerül. Dr. Sigmond egyidőben egy előkelő biharmegyei családnál nevelősködött, majd a belügyminiszteriumba került, fogalmazó lett s mint ilyent Kolozsvárra küldték főispáni titkárnak. Talpig jóra való ember s így kinevezését örömmel fogadjuk mi, akik szívünkön viseljük akadémiánk jó hírnevét és szellemét.

* **A király utazása.** Ischlből jelentik: Ö felsége ma reggel 5 óra 40 perckor udvari különvonaton Teschenbe utazott. A pályaudvaron megjelentek Salburg gróf helytartó, Titz udvari tanácsos, az udvari vadászatok vezetője, Weinmayer prelátus és Leitner polgármester. Ö felsége megszállással tüntette ki Salburg gróftól és a többi megjelent urakat. A király délelőtt 11 óra 10 perckor érkezett Bécsbe a nyugati pályaudvarra, ahonnan az északi pályaudvarra hajtatott. Az uralkodó 11 óra 25 perckor folytatta útját Teschen felé. Teschen városa a király odaérkezése alkalmából fényesen tel van díszítve. Frigyes főherceg, kinek kastélyába az uralkodó megszáll, kíséretével már megérkezett. A királylyal együtt utazik Teschenbe a hadgyakorlatokra Ferenc Ferdinánd főherceg is. A hadgyakorlatok vezetősége Beck gróf vezérkari főnök vezetése alatt teljes számban összegyűlt. Pitreich közös hadügyminiszter és Schönaich landwehrminiszter is Teschenbe érkeztek.

* **A Fő-utca aszfaltozása.** A Fő-utca aszfaltburkolatának felülvizsgálatára kiküldött bizottság tegnap folytatta tanácskozását Komlóssy József elnöklete alatt s dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Bozóky Béla, Papp Miklós, Schwarcz Izidor, Beczkay Lajos, Kőszeghy József és Juricskay Barna jegyző, továbbá Rozsa Mihály társulati igazgató és Pallay Lajos jogtanácsos részvételével. Kedvezően megváltoztatta a helyzetet a magyar aszfalt társaság újabb beadványa, amely által lehetővé van téve, hogy az ügy békés úton nyerjen elintézés, úgy a város, mint a vállalat érdekeinek megóvása mellett. A vállalkozó társaság tegnapi beadványában kéri, hogy a bizottság most

csak a munkák szerintezését (?) állapítsa meg, hogy a kereseti összeg megállapítható legyen. A kocsiút minőségi átvételét 1907. június 5-re halasztják. A járda és a kocsiút alsó betonmunkája, mivel teljesen kifogástalan, már most vétessék át s a kereseti összeget ezekre nézve fizesse ki most a város; a kocsiút burkolat után négyzetméterenként nyolc koronát csak az 1907. június 5-én megejtendő felülvizsgálat után 30 nap alatt 4 százalék kamattal fizessen a város, ha a kocsiút-burkolat megfelelő lesz. Beleegyezik továbbá a társaság abba is, hogy ez az egy év se az ingyenes, se a díjazott jótállási időbe ne számítassék be. A bizottság ezen feltételeket kedvezőnek tartván, azt elfogadásra javasolja a közgyűlésnek. A bizottság még megállapodott abban, hogy a hibás járdaszegélykövek 1907. jun. 5-ig kicserélendők, az uttesten lévő gödröket a mérnöki hivatal a locsolásoknál figyelje meg s a társulat ezen helyeket javítsa ki. Az ügy ilyen javaslattal kerül a szeptemberi közgyűlés elé.

* **József főherceg szoboralapja.** Zombor város közönsége még az elmúlt évben elhatározta, hogy az egész országban gyűjtést indít József főherceg szobrának elkészítésére és Budapesten leendő felállítására. A megindított gyűjtés igen szép eredménnyel végződött. A szoboralap javára Biharvármegye törvényhatósága 1000 koronát szavazott meg. E határozatot Farkas József és társai bihari lakosok melegebbézték még január 17-én. Kaffka államtitkár e felekezést elutasította és így a vármegye határozata érvényes. Most Zombor város közönsége átiratot intézett a törvényhatósághoz, hogy a szoboralap javára megszavazott összeget a vármegye utalja ki és pedig Budapest közönsége mint a szoborépítő bizottság részére, mivel a további munkálatokat most már nem Zombor hanem Budapest vette át.

* **Játékbárlang Abbáziában.** A rendőrség tegnap egy feltűnő öngyilkosság kapcsán egy veszedelmes játékbárlangot fedezett fel Abbáziában. A napokban ugyanis a déli sétányon egy elegáns högy holttestére akadtak. Mellette feküdt a pisztoly, amelylyel életét kioltotta. A hölgnél egy levelet láttak, melyben öngyilkossága okául azt jelölte meg, hogy minden vagyonát elvesztette Abbáziában házárd játékon. A rendőrség kutatni kezdett s tegnap felfedezte végre a házat, melynek pincehelyiségében volt a játékbárlang pazarul berendezve, számos oldalkijárával. Mikor a rendőrök a pincébe léptek, akkor is javában folyt a házárd játék. Vagy ötven vendége volt a bárlangnak. A bankot egy angol adta. A rendőrség a bankot lefoglalta és megindította a hivatalos eljárást a játékosok és a háztulajdonos ellen.

* **Damjanich özvegye Aradon.** Aradról táviratozzák: Damjanich János aradi vértanú özvegye, tegnap este Szóvátárról ideérkezett rokona, Csernovich Diodor miniszteri tanácsos jószágigazgató meglátogatására. Damjanichné férjének Mácsán a Károlyi-uradalom parkjában levő sírját is meglátogatta.

* **Blaskovics — Böheim.** A király Blaskovits Sándor budapesti lakos családnevét és magyar nemességét örökbefogadott fiára: kiskorú Böheim Istvánra átruházta és egyúttal megengedte, hogy nevezett örökbefogadott kiskorú ezentúl a Böheim név elhagyásával a Blaskovits családnevet használhassa.

* **Agyonlőtt városi képviselő.** Nagykikindáról táviratozzák: Karancsov István nagykikindai gazdag földbirtokos, városi képviselőt az éjjel az ablakon keresztül ismeretlen tettes agyonlőtte. A golyó Karancsov István gyomrába furdott és azonnal halálát okozta. A gyanu a meggyilkolt két örökre fogadott fiára irányul. Karancsov ugyanis a két fiu örökbefogadásakor 40 hold földet rájuk íratott, de ki-

kötötte, hogy a birtokot csak halála után vehetik birtokba. A két fiut letartóztatták. Letartóztatták továbbá Karancsov vincellérjét, ki már egy izben halállal fenyegette meg gazdáját, azonkívül két férfi és két nőcselédjét.

* **Ahasvér átka.** Lőcséről jelentik: Surányi Maró Gergely tanárt a törvénytelen kormány egyik hű csatlósát most egyik intézetből a másikba helyezik át, de sehol sem talál nyugalmat. Nemrég Kaposvárra helyezték át, de ott sem akarták megtűrni, ekkor a kormány Bártfára próbálta küldeni, azonban ott sem akarják befogadni. A szülők méltatlankodnak és gyermekeiket nem akarják iskolába küldeni és több képviselőtestületi tag ez ügyben rendkívüli közgyűlés össze hívását kérte a polgármesternél; a tanári kar szintén értekezletet tartott ez ügyben, melyen egyhangúlag elhatározták, hogy ha a miniszter Surányit Bártfán hagyná, mindnyájan áthelyezésüket kérik. Surányi e héten Bártfán járt; Vass Antal dr igazgató tudtára adta az ellene irányuló mozgalmat, mire ő úgy nyilatkozott, hogy más hova fogja kérni áthelyezését.

* **Kisiklott személyvonat.** Bécsből jelentik: A Bécs és Potzendorf között közlekedő 1326. számú személyvonat tegnap kisiklott. Négy utas megsérült.

* **A megyei költségvetések.** Az 1907. évre már nagyjából elkészültek a költségvetések a megyén. A bizottságok által előkerített javaslatok most közszemlére vannak kitéve a vármegyei irodaigazgatónál. Így a háztartási alap 1907. évi költségvetése az állandó választmány véleményével együtt. E költségvetés máától, azaz augusztus 31-től szeptember 15-ig lesz kitéve. Ugyazintén közszemlére van kitéve a közuti alap költségelőirányzata a közigazgatási bizottság által előterjesztett javaslat szerint. A kitétt előirányzatok ellen minden megyei adófizető megteheti észrevételeit.

* **Zsák utcában.** Szeptember első napján megkezdődik a tanítás, illetve beiratás. Sem családok, sem tanítók nem tudják, szerda és szombat délután, vagy csütörtök egész nap lesz-e a szünet? A törvény szerda és szombat délutánt javasolja szünetűl. A nagyváradai községi iskolaszék a csütörtöki szünetet hagyta érvényben. Ezt a határozatot a közigazgatási bizottsághoz, majd a közoktatásügyi miniszterhez meglebbezték. Így azután kérdésessé lett, hogy a nem létező iskolaszék előbbi, vagy a létező közigazgatási bizottság felsőbb tóku, tehát későbbi, ma érvényben álló határozata lépjen életbe — holnap? Feltűnő izgatottságot idézett elő ez a kérdés minden jóra való, a tanítás sikere iránt érdeklődő családban. Egyeseken a királyi tanfelügyelő urtól kérnek és várnak gyors intézkedést. Ha (majd januárban) megjön a miniszter ur döntése a szerda és szombat mellett? az már rendezett állapotot talál. Ha pedig a csütörtök mellett dönt a miniszter ur — majd februárban, a hosszabbodó nappalokkal könnyű lesz beilleszteni a szerda és szombat délutáni tanítást.

* **Zsedényi—Formanek affér.** Zsedényi párbajügyében tegnapelőtt szenzációs fordulat állott ke. Már napok óta tart a gyanu, hogy Cselényit felbérelték, hogy Zselényi ellen vádaskodásokkal lépjen fel. S ime most kipattant, hogy a gyanu alapos volt. Egy Kun nevű ügynök, kinek fiait Zsedényi tanította, tegnap előtt felkereste Zsedényit lakásán és elmondta, hogy a minap egy Gólya-utcai korcsmában többekkel borozgatván, vitatkoztak a párbajügy felől. Ekkor odalépett hozzájuk egy ismeretlen és Cselényi Károlynak mutatván be magát, hozzájuk ült le az asztalhoz. Borközi állapotban aztán kivallotta, hogy őt felbérelték, hogy vádakkal álljon elő Zsedényi ellen. Kijelentése megdöbentette az asztaltársaságot, mely aztán felháborodásában kipofozta a korcsmából. A segédek most az után kutatnak,

hogy kinek lehetett érdekében Zsedényi aljas megrágalmazása. Egyébiránt érdekes az is, hogy a katonai becsületbíróság átvizsgálta már a Zsedényi ügyet s mint értesünk, nem fogja megengedni a tiszteknek, hogy Zsedényivel megverekedjenek.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték örök nyugalomra óriási részvét mellett *Biszerzky Elemér* német. A temetésen megjelent a gyászoló család és rokonokon kívül a törvénytársak számos tagja és a társadalom intelligenciájának nagy része.

* **A husdrágaság ellen.** Kolozsvármegye törvényhatósága igen üdvös határozatot hozott, mely a jelenlegi husdrágaságot van hivatva enyhíteni. Az utóbbi időben a legtöbb mézárós összevásárolta az egyéves borjukat és azt levágva a fogyasztóközönségnek jó pénzért eladta. Ez által a szarvasmarha állományt tetemesen megcsorbitották, mely a jelenlegi husdrágaságot nagyban előmozdította. A törvényhatóság most elhatározta, hogy feliratot intéz az országához ez ügyben, hogy mondassék ki törvényhozásilag, miszerint az egy éven aluli borjukat a mézárósok nem vághatják le. A határozatot minden vármegye törvényhatóságának megküldték, hogy hasonló határozat hozatalával járuljanak az országához.

* **A szentjebbi közjegyző gondnokság alatt.** Az oly tragikus sorsra jutott *Szabó Gyula* szentjebbi közjegyző a lipótmézói elme-gyógyintézetben van megfigyelés alatt. Köztudomásu, hogy miként jutott az élő holtak kriptájába a jegyző. Most az ügyében némi fordulat állott be. Az intézet igazgatósága tegnap átiratot intézett a megyei árvászekhez, hogy a jegyző még nem lett megvizsgálva, azonban ez legközelebb meg fog történni. Kéri az igazgatóság az árvászeket, hogy a megfigyelés alatt álló jegyző részére gondnokot rendeljen ki a gyámhatóság.

* **Sztrájkolók véres harca.** A hírlapok jelentése szerint tegnap a Kaisermühlenben Magyarországból érkezett munkások és az Endlinger gyár sztrájkoló munkásai között véres összeütközések történtek. Az érkező munkásokat kődobásokkal fogadták. A rendőrségnek kellett közbelépnie. 27 személy megsebesült, közöttük egy súlyosan.

* **Felmentett csendőr.** A napokban megemlékeztünk arról, hogy Cékén a csendőrszurony által egy lázító részeges ember halt meg. A vizsgálatot mindkét bíróság úgy a had- mint a polgári bíróság megindította és azt tegnap be is fejezte. A legszelebb körünyomás, a tanúk kihallgatása alapján a hadbíró megállapította, hogy Nagy Pál csendőr tegeveret jogosan használta. Piciš Tivadar — a meghalt — ugyanis egy csendőrt vasárnap este, a verekedés estéjén megtámadott és olyan helyzetbe juttatta, hogy tegeveretében nem tudott ellenállani és így Nagy Pál csendőr megtámadott társának védelmére szuronyával átszurta. Nagy Pált a hadbíró a fentiek alapján felmentette.

* **Tolvaj kőműves inasok.** Vicser Amália nevelőnő nagyváradai lakos panaszt tett a rendőrségen, hogy folyó hó 27-én ismeretlen tettesek a padláson levő ládjából 66 kor. értékű ruhaneműeket, ugyanakkor szolgálatadójától Weisz Gyulától nagymennyiségű könyveket elloptak. A tetteseket a kiküldött Dienes István rendőrelőőr Papp Imre, Petruc Sándor és Bálint Dániel kőműves inasok személyében elfogta, kik lezáratván, a nyomozás befejeztével a kir. ügyészségnek fogtak átadatni.

* **Okvetetlenkedő kofa.** Tegnap délután a Kispiacou áruló kofák között egy, a nagyváradai piacon engedély nélkül áruló és házaló Müller Mózes nevű Máramaros megyei Alsó-aptá községi gyümölcsárú, az őt engedélyváltásra, ellen esetben távozásra utasító Veres György rendőrmestert durván szidalmazta, sőt mellén a zubbonyt is megragadta, s olyan utcai botrányt okozott, hogy Veres őt bekísérte a rendőrségre ahol az eljárást ellene megindították.

TANÜGY.

Iskolai beiratások.

A várad-velencei róm. kath. elemi fi és leányiskolában a beiratások 1. é. szeptember hó 1. 3, 4, 5, 6 és 7-ik napjain tartatnak és pedig a felsorolt napok délelőttjein 8 órától 11-ig, a délutánokon 2 ótától 5-ig.

Kéretnek a t. c. szülők gyermekeiknek a kitűzött időben való beiratásra, nehogy a későbbi jelentkezés miatt a tanítás fennakadást szenvedjen.

Akik tandijmentességre igényt tartanak, legkésőbb 5-éig a várad-velencei róm. kath. plebánia hivatalnál jelentkezzenek.

Szeptember 8-án »Veni Sancte« 13-án, pedig kezdetét veszi a rendes tanítás.

Az igazgatóság.

Az iparostanonc iskolában a beiratások szept. 1-10-ig mindenkor d. e. 11-12-ig és d. u. 4-6-ig eszközöltetnek. Tandij 2 kor 18 fill, mely a beiratáskor fizetendő.

Miután a jelen 1906/7 tanévtől kezdve a tanítás a nappali órákban hetenkint egyszer: szerdán vagy szombaton d. u. 2-6-ig eszközöltetik, ajánlatos, hogy a mester urak már előre megállapodjanak növendékeikkel az iskolába járás idejére nézve; legtanácsosabb a hol több tanonc van, hogy fele szerdára, fele pedig szombatra iratkozzék.

Utólag egyik napról a másikra a növendékek át nem irhatók.

Rajzoktatás csak vasárnap délelőtt lesz s pedig 9-12-ig.

Hogy az iparosmester urak kívánalmi a tanítás idejének megállapításánál figyelembe vehetők legyenek, óhajtandó hogy a tanulók mestereikkel együtt jöjjenek a beiratáshoz.

Felkérjük a t. mester urak és szülők figyelmét azon körülményre, hogy egy tanoncelhelyező intézményt szerveztünk, hol a tanoncok elhelyezése díjtalanul eszközöltetik. Kérjük azért a t. szülőket és mester urakat, hogy tanoncul ajánlkozó gyermekeiket, vagy tanoncszükségetüket alulírt igazgatóságnál idejekorán bejelenteni sziveskedjenek.

Végül felhívjuk a t. mester urak, hogy tanoncaikat a fenti megjelölt határidő alatt mulhatlanul beirassák, mert ellenkező esetben a mulasztók 40-400 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetendők.

Nagyvárad, 1906 aug. 29.

Az ipariskola igazgatósága.

TÁVIRATOK.

A szász király Bécsben.

Bécs, aug. 30. A szász király ma reggel 8 órakor visszatért ide a tarvisi vadászatokról.

A dán király látogatása

Stokholm, aug. 30. A dán király szeptember 10-én Oszkár király látogatására Stokholmba érkezik.

Az orosz forogás.

Moszkva, aug. 30. A szociálista forradalmár-párt vezetőit letartóztatták. A csoport, mely jelentékeny anyagi eszközök felett rendelkezett, külön asztalos lakatos és pékműhelyt tartott fenn.

Pétervár, aug. 30. Oroszország nagyobb városaiban titkos forradalmi bizottságok további merényleteket készítenek elő, melyeket október hónap folyamán fognak végrehajtani.

Riga, aug. 30. A rendőrség megállapította, hogy az utóbbi napokban Varsóból 40 anarkista érkezett Rigába. A vasuti vonatokat szigorúan őrzik. A rendőrség egy újabb anarkista és kommunista forradalmi szervezetet fe-

dezett fel, amelynek az utóbbi napokban elkövetett tömeges merényletek és büntettek nagyrészt tulajdonítják. A városban bombaktárt is fedeztek fel.

Berlin, aug. 30. A Voss. Zeitnak jelentik Szesztrocekból: A visszalépő varsói főkommandó Skalon helyébe vagy Orlov tábornokot, a balti megtorló expedíciós vezetőjét, vagy pedig Meller Sakomelszky tábornokot, ki a nyugat szibériai lázadások elfojtásáról ismeretes, fogják kinevezni. Ebből az következik, hogy Orosz-Lengyelországban erőszakos katonai uralom korszaka következik.

London, aug. 30. Tegnap kelettel jelenti a Daily Telegraph Pétervárról: A legutóbbi 24 órában a börtönökből feltűnően sok fogoly szökött meg. Még sulyosan sebesült foglyokat is kiszabítottak anélkül, hogy a fogházi hivatalnokok idejében észrevették volna.

NYILTTÉR.

Helyi és vidéki telefon 217.
Iskolás gyermekeknek
Cipő, kalap, fehérnemű
s egyéb alsó ruházati
cikkek a legolcsóbban szer-
kezhetők be.
Leitner Lázár
üzletében.
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.
Alapítatott 1878.

Berzencei szilvát

pálinkafőzésre, hektolite-
renként hat koronáért
vásárol az Érmelléki részv.
társaság, Nagypiac-tér 10. sz.
1739.

Igazságszolgáltatás.

Kártyaadósságból párbaj. Ez év tavaszán a Pannonia kávéházban valami kártyaadósság miatt összeszólközés támadt F. E. és K. J. joghallgatók között. A szóváltás közben K. J. oly természetű szavakkal illette F. E.-t, melyeket az utóbbi magára nézve sértőknek vett s azért tegyveres elégtételt kért K. J.-tól. A kardpárbaj a Rhédey-kerti pavillonban folyt le; a felek mindketten szenvedtek könnyebb sérüléseket. A párbajozókat tegnap vonta felelősségre a nagyvárad kir. törvényszék s egyenként 8-8 napi államfogházra ítélte őket.

KÖZGAZDASÁG.

A vásárok szaporítása.

Az utóbbi időben a megyében igen sok kisebb község mozgalmat indított, hogy községüknek vásárt eszközöljenek ki a kereskedelmi minisztertől. A legtöbb falu talán csupa hiúságból vagy kényelemszeretetből akart vásárt kieszközölni és e mozgalomnál nem vették tekintetbe, hogy a vásárok esetleges engedélyezése a községre kiadásokat hoz anélkül, hogy a forgalmat előmozdítaná.

Vannak azonban olyan községek is, melyeknek vásárai úgy a község, mint forgalomra igen előnyös és így a megindított mozgalmak az illetékes forum előtt kedvező elintézéseket is nyertek.

A legtöbb kérelmező felhasználta az alkalmat. Kossuth miniszterségre jutását és egyenesen hozzá fordultak, azt gondolva, hogy a miniszter a kérelmet minden vélemény nélkül csupán a kaligrafus bötükkal megírt kérelemre teljesíteni fogja.

Nagyon csalódtak azonban. A miniszter minden legkisebb ügyben az illetékes hatóságok véleményét kéri ki, hogy teljesíthető-e a kérelem vagy nem.

Ilyen kérelmező volt Belényesujlak község képviselőtestülete is. Azt kívánta a képviselőtestület, hogy a községnek vásártartási engedélye legyen.

A község fekvési viszonya és termelése olyan, hogy a vásártartás csak kiadásokat idézne elő, de a forgalmat nem növesztené. A kereskedelmi miniszter a kérelmet a gazdasági egyesületnek adatta ki véleményezés végett. A gazdasági egyesület a vásártartást nem véleményezi.

Szalárd képviselőtestülete pedig a jelenlegi két országos vásár mellé még másik két országos vásártartást engedélyezését kérte. A gazdasági egyesület ezt a kérelmet sem véleményezte.

Székely község pedig a jelenlegi vásár mellé még állat felhajtási vásárt is kért. A gazdasági egyesület e kérelmet nem véleményezte, mivel a közeli helyiségek vásárai nagyobb részt már állat felhajtással is össze vannak kötve.

Rébánya község képviselőtestülete pedig a kifejlődött nagy forgalomra való tekintettel kérte a minisztert, hogy a piacon helypénz szedésre engedélyt adjon. A gazdasági egyesület e kérelmet teljesíthetőnek javasolja, mivel az a község vagyonát növesztene fogja és a jelenlegi forgalom ott olyan arányú, hogy a helypénzszedés a termelőket nem riasztja el.

A beadott vélemények alapján a miniszter legközelebb fog határozni az engedélyezések fölött.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 30.

Oszták hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Oszták-m. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—
Városi villamosvasut	— — —	327	50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, augusztus 30.

Buza okt.	— — —	14 24	— 14 26
Rozs okt.-re	— — —	12 12	— 12 14
Tengeri augusz. 1906	— — —	10 80	— 10 82
Zab apr.-ra	— — —	—	— 11 04
Repeze aug.-ra	— — —	32 50	— 32 70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 aug. 30-án.
Magyar aranyjárdék 4% — — — 112 50
Magyar koronajárdék 4% — — — 94 80

Magyar keleti vasuti államkötvény 4% —	847.5
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% —	94.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény —	78
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön —	207
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	154
Osztrák járadék papirban — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.25
Osztrák korona járadék — — —	117.80
Osztrák járadék aranyban — — —	99.45
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	1.59
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	17.75
Magyar hitelbank részvény — — —	809.50
Osztrák hitelbank inézeti részvény —	669.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	670
Német birodalmi márka — — —	19.07
London vista — — —	117.30
Páris vista — — —	240.15
20 márkás arany — — —	95.31
20 frankos frankos (Napolendor) — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

7301—1906

Hirdetmény.

Nagyvárad város I-ső kerület Olaszi összes városrészeire vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1905-6 évi III. osztályu kereseti adólajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdórára való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi szeptember 1—8 ik napjain át

nyolc napi közszemlére

az I-ső kerület Olaszi városrészeire nézve a városi adóhivatal 21-ik, számu szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdórárt ott megtekinthetik s a pótdórárt elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz 16. §-hoz

képest, kik ezen adónemmel már az előző 1904 évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó 1905. és 1906. évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felelbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1906. augusztus 29.

Városi adóhivatal.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Megérkezett a Narten-féle Bioskop

A VILÁG LEGNAGYOBB MOZGÓ-FÉNYKÉP VÁLLALATA. ELŐADÁSAIT
szeptember hó 1-én a nagypiactéren

felépítet óriási csarnokában szenzációs műsorral megkezd.

A műsorokkal bemutatásra kerülnek:

Óriási tüzkatasztrófa Szanfranciskóban,
Bomba merénylet a spanyol királyi pár ellen,
Camboctai király és kedvencei.

A csarnok 1500 kényelmes ülőhellyel van berendezve és
villamos erővel ventilálva.

Az előadásokon a 37-ik gyalogezred zenekara játszik bővebbet a falragaszok.

HAAS FÜLÖP és FIAI

szőnyeg és butorszövet gyárosok.
Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönsé-
gének ajánlja szives figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyébnemü szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörők, kerevet átvétők,
angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legujabb stíll szerint. Ágy-, asztal, flanel-, koci- és utazótakarók,
függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben

Haas Fülöp és Fiai

Jutányos árak mellett.
gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
Rimanóczy-palota.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonvölt mindentéle bankügyletet u. m. váltókölcsönt nyújt, jelzálogkölcsönt ad ingatlanokra, betéteket elfogad: könyvre, 5-% kamat mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcsönöket nyújt.

Konvertál kölcsönöket előnyös kamatláb mellett, előleget nyújt értékpapírokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége Szaniszló-u. 61. sz. alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer és látszer üzletem, óra javító műhelyem a Fekete Sas szálloda épületének lebontása folytán

Fő-utca Orsolya zárdá épületébe

(Kiss Dávid dohány tőzsdéje során.) helyeztem át, s azt Szilágyi Géza és Társa törvényszéki bejegyzett cég alatt folytatom. Raktáromon menyezői, keresztelési, bérnálási, névnapj s más alkalmakkori ajándék tárgyak igen izléses választékban találhatók.

A n. é. közönség szives bizalmát továbbra is kéri

kiváló tisztelettel
Szilágyi Géza órás
Fő utca

Egy tanonc felvétetik.

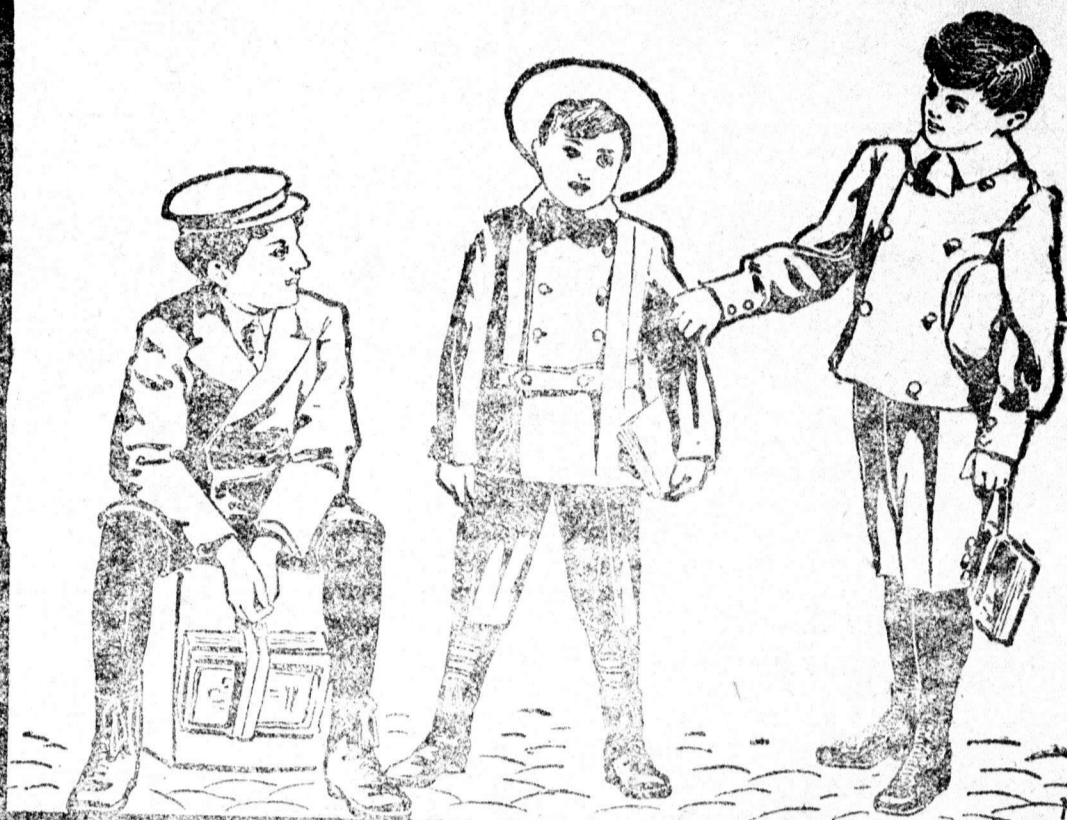
HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

ISKOLAÖLTÖNYÖK

FIUK, GYERMEKEK ÉS LEÁNYKÁK részére
a legizlésesebb kivitelben és legolcsóbb árban

NEUMANN M.

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓNÁL

Nagyvárad, Kishidfő Lévai-palota.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár“

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendü kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfaltozott pincehelyiség minden órán kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Nagyvárad, Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa *egy évi önkéntes katonai szolgálatra* jogosít s melynek eddig **végzett 583 növendéke** elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknek posta-, távirdai-, vasúti-, pénzügyi-, törvényhatósági- és egyéb közvivalokban nyert kiváló alkalmazást. 1906 szeptember hó 1-én nyitja meg 19-ik évfolyamát.

Az intézetet 1905—906-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családnál való elhelyezése ügyben az iskola igazgatója, dr. Kováts S. János ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1906—907-ik iskolai évre *a beiratások folyó évi július és augusztus hónapokban vasárnap és ünnepnapok kivételével naponta d. e. 10—12 óráig*

Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztatónk« ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld.

Nagyvárad, 1906 június hóban.

Reismann Mór,

a fenntartó-testület elnöke.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

Vasöntőde Nagyváradon.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier cég alatt

egy a mai kor vívmányaival felszerelt

VASÖNTÖDÉT nyitottunk.

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruaktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérneműket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, díszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmúlnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénzvásárlásnál

5% árengedmény.

Postai rendeléseknél a megnevezett árúért a pénzt visszadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László nyomdában Nagyváradon.